

POROČILO
O DELOVANJU IN AKTIVNOSTIH MUZEJSKEGA DRUŠTVA RIBNICA V
MANDATNEM OBDOBJU 2012–2021

Priprave za ustanovitev Muzejskega društva Ribnica so se začele že v letu 2011, ustanovni sestanek Muzejskega društva pa je bil 18. maja 2012. Društvo se je ustanovilo z namenom združevanja članov, ki želijo spoznavati, sodelovati ali tudi prispevati k spoznavanju ter širjenju domoznanstva v zgodovinskem, geografskem, narodopisnem, naravoslovnem pogledu in sicer tako v lokalnem kot tudi širšem prostoru. Dne 27. junija 2012 je bilo društvo vpisano v register društev na UE Ribnica in dan pozneje v poslovni register Slovenije. S tem so bili podani pogoji za začetek delovanja društva.

Muzejsko društvo Ribnica je v tem devetletnem obdobju izvajalo številne, različne dejavnosti. Poleg zelo odmevnih projektov, navedenih v nadaljevanju poročila, je društvo organiziralo in izvedlo številna strokovna predavanja ter ekskurzije, razstave, delavnice, okrogle mize. Sodelovalo je z Muzejem Ribnica, drugimi muzeji, muzejskimi društvi in tudi z drugimi različnimi institucijam tako v občinskem okviru kot tudi širše.

V nadaljevanju so na kratko kronološko prikazane dejavnosti društva po posameznih tematskih področjih.

1. Projekti
2. Predavanja, predstavitve knjig in zbirk
3. Strokovne ekskurzije
4. Razstave, strokovni ogledi razstav, muzejev in kulturnih spomenikov
5. Sodelovanje s sorodnimi institucijami

1. PROJEKTI

Ključne in najpomembnejše naloge, ki jih je v okviru svojega programa v tem obdobju izvajalo Muzejsko društvo Ribnica in ki so zahtevale veliko organizacijskega in ustvarjalnega napora ter sodelovanja številnih članov društva in nenazadnje tudi velik finančni zalogaj za društvo so bili naslednji projekti:

- izid monografije z naslovom Janez Debeljak Utripi življenja 1932–2005,
- obeležitev 100. obletnice smrti Janeza Evangelista Kreka,
- izid monografije Rodbina Petek – Bozbirtovi.

V letih 2012–2014 je potekal projekt, posvečen profesorju Janezu Debeljaku, slavistu na osnovni šoli Ribnica, javnemu in kulturnemu delavcu, ki je močno zaznamoval duhovni utrip Ribniške doline v drugi polovici 20. stoletja. Dne 22. novembra 2012 je bila organizirana prva okrogla miza, na kateri so o profesorju spregovorili njegovi družinski člani, prijatelji in nekdanji

sodelavci. Dne 6. maja 2013 smo pripravili drugo okroglo mizo, na kateri so njegovi nekdanji učenci obujali spomine na profesorja. Projekt smo zaključili 28. novembra 2014 s kulturnim programom in z izdajo monografije Janez Debeljak Utripi življenja 1932–2005.

V letu 2017 smo se spominjali 100. obletnice smrti Janeza Evangelista Kreka (1865–1917), ki je bil v svojem času eden najvidnejših in najpomembnejših mož slovenske zgodovine. Bil je politik, teolog, sociolog, pisatelj, publicist, organizator in gospodarstvenik. Muzejsko društvo je v tem, tako imenovanem Krekovem letu, 8. septembra 2017 povabilo v gostovanje gledališko skupino KTD Dražgoše, ki je v ribniškem gradu nastopila s Krekovim delom Cigan čarovnik. Dne 8. novembra 2017 je v Pastoralnem centru Ribnica akademik dr. Janez Juhant predstavil življenje in delo Janeza Evangelista Kreka, sledilo je odprte razstave. Projekt smo zaključili 8. januarja 2018 z ogledom dokumentarnega filma z naslovom Samo začeti je treba ter s pogovorom z ustvarjalcema filma Matejem Cepinom in Igorjem Bahovcem.

V letu 2018 smo se odločili za objavo Petkove družinske kronike – spominov ribniškega rojaka, učitelja Toneta Petka, ki je vse svoje življenje posvetil pedagoškemu, kulturnemu in humanitarnemu delu. Njegove spomine smo izdali v monografiji Rodbina Petek – Bozbirtovi, v kateri gre za prikaz življenja znane ribniške rodbine, ki so jo zaznamovali viharji časi 20. stoletja. Zaključek tega projekta je bil 12. decembra 2018, ko je Muzejsko društvo Ribnica organiziralo predstavitev monografije s kulturnim programom.

Ostali projekti:

- Ob 70. obletnici konca druge svetovne vojne so na pobudo Muzejskega društva Ribnica učenci 9. razreda ribniške osnovne šole pod mentorstvom Milke Jamnik in Janeza Tanka pisali spomine o dogodkih v času druge svetovne vojne na osnovi pripovedi njihovih starih staršev oziroma sorodnikov.
- Dne 2. septembra 2016 smo v ribniškem gradu izvedli interaktivno delavnico in pogovor o Parku kulturnikov. Udeleženci smo spoznali zgodovino gradu ter življenje in delo slovenske pisateljice Zofke Kveder. Delavnico so pripravili Marjana Starc, Marina Gradišnik ter Bogdana in Vlado Mohar.
- Leta 2019 smo začeli s projektom zbiranja starih razglednic, projekt se nadaljuje pod vodstvom Nade Lavrič.

2. PREDAVANJA, PREDSTAVITVE KNJIG TER ZBIRK

Organizirali in izvedli smo naslednja predavanja, predstavitve knjig ter zbirk. Večina predavanj in predstavitev je potekala v prostorih Rokodelskega centra Ribnica.

Dne 27. septembra 2012 sta člana društva Vlado Mohar in Suzana Kordiš, ki se ukvarjata z raziskovanjem družinskih dreves, v Loškem Potoku predavala o rodoslovju in urbarjih. Izpostavila sta urbarje kot dragoceni rodoslovni vir.

Dne 11. oktobra 2012 je velik poznavalec arhitekta Jožeta Plečnika mag. Anton Berčan ob 140. obletnici rojstva arhitekta predstavil njegovo življenje in delo s poudarkom na duhovni podobi arhitekta.

Dne 20. februarja 2013 je mag. Tita Porenta predstavila knjigo o Petru Kozini, ustanovitelju tovarne čevljev Peko v Trziču, z naslovom Če se bom odločil graditi, potem bom gradil najmodernejše!

Dne 5. aprila 2013 je ribniška rojakinja Ema Andoljšek predstavila knjigo Le tülku vam povejm, s katero je obeležila spomine na svojega očeta Janeza Andoljška – Jejžovega iz Hrovače, ki je pisal besedila v ribniškem narečju.

Član društva Peter Lesar je 10. decembra 2013 v Osnovni šoli Sodražica predstavil svojo zbirko razglednic Pozdrav iz dežele suhe robe, naslednje leto, 26. februarja 2014, pa je zbirko predstavil še v Rokodelskem centru v Ribnici. Ob tem dogodku je spregovoril o pomenu zbiranja starih razglednic, ki so neprecenljiva kulturna dediščina.

Dne 11. aprila 2014 je dr. Stanislav Južnič predstavil knjigo Prvih 650 let župnije Fara,

Alenka Veber pa je 17. septembra 2014 predstavila knjigo Zbogom Kranjska, nikoli več te ne bom videl ter ob tem spregovorila o izseljevanju Slovencev v Ameriko.

Dne 21. aprila 2015 je dr. Miha Šimac imel predavanje na temo Vojaški kurati v habsburški monarhiji v obdobju 1914–1918.

Dne 15. aprila 2016 je dr. Primož Šterbenc predaval o zelo aktualni temi z naslovom Kako razumeti islamske države in vojno v Siriji.

Dne 22. marca 2017 je članica društva Fanči Tekavec predstavila zgodovinski in etnološki pregled dogodkov v Hrovači.

Prof. dr. Peter Vodopivec je 24. maja 2017 ob stoletnici smrti cesarja Franca Jožefa I. spregovoril o habsburški monarhiji, poudarek je bil na odnosu Slovencev do cesarja.

V okviru obeležitve Krekovega leta je prof. dr. Janez Juhant 8. novembra 2017 v Pastoralnem centru Ribnica spregovoril o življenju in delu Janeza Evangelista Kreka.

Dne 11. oktobra 2019 se je na povabilo Muzejskega društva prijazno odzval naš rojak mag. Anton Levstek, ki že več let živi in ustvarja na Dunaju, je kurator Knafljeve ustanove ter direktor Korotana, slovenskega doma na Dunaju. V svojem predavanju je predstavil zgodovino Dunaja in spregovoril o znamenitih Slovencih na Dunaju.

Dne 21. oktobra 2019 je član društva Domen Češarek predstavil knjigo Tam med Malo in Veliko goro, prvo celovito zbirko ljudskega pripovednega izročila Ribniške doline.

3. STROKOVNE EKSKURZIJE

V tem obdobju smo organizirali in izvedli naslednje strokovne ekskurzije:

Leta 2013 smo organizirali dve enodnevni ekskurziji. V spomladanskem času, 13. aprila 2013, smo se podali na ekskurzijo po Furlaniji – Julijski krajini (Trst, Miramar, Štivan, Oglej, Gradež, Doberdob, Nova Gorica). Za organizacijo in izvedbo te ekskurzije sva bila zadolžena člana društva Ivanka Peterlin in France Ivanec. Jeseni, 28. septembra 2013, pa smo obiskali Medžimurje in Hrvaško Zagorje, kjer smo si med drugim ogledali mesto Varaždin, dvorec v Trakoščanu in muzej v Krapini. Za pripravo in izvedbo te ekskurzije smo bili zadolženi člani društva: Ivanka Peterlin, mag. Anton Berčan, mag. Marina Gradišnik in France Ivanec.

Poleg dveh celodnevni ekskurzij smo v tem letu organizirali in izvedli tudi poldnevne ogled pomembnih zgodovinskih, etnoloških, arhitekturnih in kulturnih spomenikov. Tako smo si 17. avgusta 2013 pod strokovnim vodstvom mag. Antona Berčana ogledali in spoznali nekatera arhitekturna dela arhitekta Jožeta Plečnika v Ljubljani. Z ogledom smo pričeli v Črni vasi, kjer smo si ogledali Plečnikovo cerkev sv. Mihaela, v mestu Ljubljana je sledil ogled Plečnikove hiše v Trnovem, nato ogled Križank, Trga francoske revolucije, NUK-a, Kongresnega trga, Tromostovja in tržnice. Zaključili smo z ogledom Plečnikove cerkve sv. Frančiška v Šiški.

V letu 2014 smo pod strokovnim vodstvom mag. Antona Berčana nadaljevali z ogledom Plečnikovih umetnin. 18. oktobra 2014 smo si ogledali krstilnico v župnijski cerkvi v Mengšu, trg in Božji grob v frančiškanski cerkvi v Kamniku, krstilnico v Nevljah in župnijsko cerkev v Stranjah. V Kamniški Bistrici pa smo videli lovski dvorec, ki ga je Plečnik postavil za kralja Aleksandra.

Pod strokovnim vodstvom Marka Modreja smo si 7. junija 2014 ogledali in spoznavali kulturno -zgodovinske in geografske značilnosti Koroške (Črna na Koroškem, Prevalje, Mežica, Ravne na Koroškem, Kotlje).

Dne 26. septembra 2015 smo v organizaciji člana društva Janeza Tanka v spomin na prvo svetovno vojno organizirali ekskurzijo Pot miru od Alp do Jadrana, kjer smo obiskali znamenite kraje v Posočju, ki so povezani s potekom bojevanja na soški fronti (trdnjava Kluže, vojaško pokopališče Log pod Mangartom, mesto Kobarid in kobariški muzej, ogled strelskih jarkov in kavern na Kolovratu).

V letu 2016 smo izvedli dve ekskurziji. Dne 11. junija 2016 so člani društva Ivanka Peterlin, mag. Anton Berčan in mag. Marina Gradišnik organizirali obisk Posavja in Kozjanskega. V Krškem smo si ogledali Mencigerjevo hišo, v Brestanici, Podsredi in Pilštajnu pa tamkajšnje muzeje. Jeseni, 24. septembra 2016, pa smo se v organizaciji Bogdane in Vlada Moharja podali na ogled Parka vojaške zgodovine v Pivki, spominske sobe Dragotina Ketteja v Premu, slik Toneta Kralja v cerkvi svete Helene in si v Slovenski vasi ogledali muzej pivških presihajočih jezer.

V času od 7. do 9. januarja 2017 se je osem članov društva v Pragi udeležilo slovesnosti ob 60. obletnici smrti arhitekta Jožeta Plečnika. Ob tem dogodku smo si ogledali Plečnikova dela v Pragi (Plečnikovo cerkev Srca Jezusovega, Hradčani).

Dne 6. maja istega leta smo pod vodstvom Antona Prelesnika spoznavali najbolj zanimive točke naravne in kulturne dediščine v Kočevskem Rogu.

10. junija 2017 je bila pod strokovnim vodstvom etnologinje dr. Mojce Ravnikar organizirana ekskurzija v Zamejsko Slovenijo in Benečijo. Geografsko predstavitev krajine pa je podala Ivanka Peterlin. Poleg spoznavanja naravnih, geografskih in zgodovinskih značilnosti krajine smo obiskali muzeje v Bijačah, Špetru, Tarčmunu, Mešerah. Strokovno ekskurzijo smo zaključili z ogledom mesta Čedad.

Dne 12. maja 2018 smo pod vodstvom prof. Edija Zgonca potovali na Tržaško in Kras, kjer smo občudovali številne kulturne in arhitekturne spomenike ter spoznavali zgodovinske znamenitosti teh krajev. Poudarek je bil na ogledu Bazovice, Trsta in Repentabra.

Dne 7. septembra 2019 smo se pod strokovnim vodstvom prof. Edija Zgonca odpravili na Avstrijsko Koroško, kjer smo si ogledali in spoznavali tamkajšnje naravne in kulturno-zgodovinske znamenitosti. Med drugim smo obiskali Borovlje, Goršetovo galerijo v Svečah, Trebinje, Svatne, Šentjakob, Baško jezero, Celovec, Gosposvetsko polje z ogledom vojvodskega prestola in Krnskega gradu ter cerkev Gospe svete.

Večino strokovnih ekskurzij smo pripravili in izvedli sami člani društva, nekaj pa smo jih izvedli v sodelovanju z že imenovani zunanji strokovnjaki. Večino slikovnega gradiva so prispevali Fanči in Franc Tekavec ter Igor Jamnik, za kar se jim ob tej priložnosti iskreno zahvaljujem. Pri načrtovanju ekskurzij nas je vodilo načelo, da spoznamo čim več zgodovinskih, geografskih, naravoslovnih, etnografskih, literarnih, umetniških in arhitekturnih znamenitosti celotnega slovenskega narodnostnega ozemlja, šlo pa je tudi za prijetno druženje.

4. RAZSTAVE, STROKOVNI OGLEDI RAZSTAV, MUZEJEV IN KULTURNIH SPOMENIKOV

Muzejsko društvo Ribnica je tesno sodelovalo z Muzejem Ribnica. Sodelovali smo pri pripravi razstave Avbe na Slovenskem in pokrivala naših dedov in babic v Ribniški dolini, ki sta jo pripravila Alenka in Filip Pakiž. Razstava je bila na ogled v Rokodelskem centru od 10. oktobra 2013 do januarja 2014.

Ob 100. obletnici Krekove smrti, 8. novembra 2017, smo v Pastoralnem centru Ribnica pripravili samostojno razstavo o življenju in delu Janeza Evangelista Kreka. Razstavljeno gradivo smo potem podarili Podružnični osnovni šoli Sveti Gregor poimenovani po dr. Janezu Evangelistu Kreku.

Že leta 2015 je v okviru sodelovanja med Muzejem Ribnica in Muzejskim društvom Ribnica začela delovati sekcija za proučevanje prve svetovne vojne. Projekt se je zaključil z odprtjem razstave Konec je velike vojne. Razstava je bila odprta 6. decembra 2018 v Ribniškem gradu.

Poleg navedenega je bil v okviru Muzejskega društva Ribnica organiziran še naslednji ogled razstav:

- Dne 22. maja 2013 smo si v Narodnem muzeju Slovenije ogledali razstavo Vitez, dama, zmaj.
- Dne 5. decembra 2014 je sledil ogled Muzeja bloškega smučanja v Novi vasi.
- Dne 8. januarja 2015 smo si v prostorih osnovne šole v Loškem Potoku ogledali razstavo Dnevnik Ane Frank – zgodba za sedanjost.
- Dne 24. marca 2015 smo si v Slovenskem etnografskem muzeju v Ljubljani ogledali razstavo Vrata: Prostorski in simbolni prehodi življenja.
- Dne 3. februarja 2016 smo si v Muzeju novejše zgodovine Slovenije ogledali razstavo na temo Pot domov.
- Dne 26. maja 2016 smo imeli v obnovljeni Narodni galeriji v Ljubljani strokovno voden ogled, kjer smo si med drugimi ogledali zlati oltar iz kapele sv. Jurija iz starega ortneškega gradu.
- Dne 17. marca 2018 smo se člani društva srečali na Velikih Poljanah, kjer smo si v stari šolski stavbi ogledali razstavo Moja vas, podedovani obraz. Po razstavi nas je vodila avtorica razstave Polona Rigler Grm. Mag. Anton Berčan nam je ob tej priložnosti predstavil zgodovino cerkve sv. Jožefa, v kateri se nahajata oltarja iz opuščene grajske kapele sv. Jurija. Naše srečanje smo zaključili z ogledom in zgodovinsko razlago cerkve sv. Tomaža na Velikih Poljanah.

5. SODELOVANJE S SORODNIMI INSTITUCIJAMI

Muzejsko društvo Ribnica je že od ustanovitve dalje odlično sodelovalo z Muzejem Ribnica ter Rokodelskim centrom Ribnica. Prav tako smo občasno sodelovali tudi z nekaterimi drugimi institucijami tako znotraj lokalne skupnosti kot tudi izven lokalnih okvirov med drugim z Muzejskim društvom Škofja Loka, Javnim zavodom Trubarjevi kraji na Rašici, Muzejem v Idriji, Turističnim društvom Dražgoše, itd.

6. FINANCIRANJE, ČLANSTVO IN OBVEŠČANJE

Muzejsko društvo Ribnica se je financiralo pretežno z zbrano članarino, s prodajo monografij in s sredstvi, pridobljenimi na javnem razpisu za sofinanciranje ljubiteljske kulture v Občini Ribnica. Med pomembne finančne prihodke društva štejejo prispevki donatorjev. Veliko finančnih sredstev smo prihranili s tem, da smo številne dejavnosti v društvu (predavanja, strokovne ekskurzije, kulturni nastopi, pisanje monografij...) opravili prostovoljno sami člani društva, tudi nekateri zunanji izvajalci so se za svoje delo in pomoč pri projektih odpovedali plačilu.

Ob ustanovitvi se je v Muzejsko društvo vključilo 46 članov. V letu 2019 je članarino plačalo 57 članov. Dvema članoma društva, prof. Tanji Debeljak in Francu Lesarju, smo za posebne dosežke na področju ohranjanja kulturne dediščine podelili plaketo in naziv častni član društva.

Člane društva in javnost smo redno obveščali in seznanjali o vseh društvenih dejavnostih in sicer z objavami na spletni strani društva, z elektronsko pošto, preko lokalnih in regijskih radijskih ter televizijskih medijev, pa tudi z navadno pošto.

7. ZAKLJUČEK

Iz kratkega pregleda devetletnega dela Muzejskega društva Ribnica je razvidno, da je bilo v tem času veliko narejenega, čeprav vedno ostaja pomislek, da bi se dalo narediti še več in še bolje. Sam sem se prizadeval, da bi bilo delo čim bolj kakovostno opravljeno in da bi potekalo v duhu medsebojnega sodelovanja, prijateljstva, razumevanj ter v zadovoljstvo vseh, saj sem se zavedal, da le tako lahko zagotovimo uspešno izvedbo zastavljenih ciljev. Z gotovostjo lahko zatrdim, da smo v Muzejskem društvu realizirali večino nalog, ki smo si jih zastavili z vsakoletnim programom. Izjema je leto 2020, ko so bile zaradi znanih razmer z boleznijo COVID-19 vse dejavnosti zaustavljene.

Ob zaključku mojega devetletnega predsedovanja bi se rad zahvalil vsem organom društva: članom izvršnega in nadzornega odbora, častnemu razsodišču, tajnikoma ter blagajničarkama. Iskrena hvala predvsem vsem članom društva, Rokodelskemu centru Ribnica za brezplačno gostovanje v njegovih prostorih, donatorjem in številnim posameznikom za sodelovanje, spodbude, podporo, pomoč in razumevanje, da smo zastavljene naloge po najboljših močeh realizirali v skupno dobro.

Nekje sem prebral, da edino pravo zadovoljstvo doživimo, če delamo s srcem, če ves čas notranje rastemo, če postajamo vedno bolj pravični, pošteni, velikodušni, preprosti, prijazni, dejavni. In vse to lahko dosežemo, če vsak dan opravimo svoje delo po svojih najboljših močeh.

Muzejskemu društvu Ribnica želim veliko uspehov in lepih trenutkov pri nadaljnjem delu. Naj na koncu dodam še misel T. Roosevelta: *»Verjemi, da zmoreš, pa si opravil že pol poti.«*

Ribnica, 30. junij 2021

Prof. France Ivanec
Predsednik Muzejskega društva Ribnica